

kazuo ishiguro "günden kalanlar"
izmir okuma grunu 48. buluşması
11 haziran 2022, cumartesi

Nalân Arman (sunum ve moderasyon),

HAYATLA BAĞ KURMA ÇABASI, GÜNDEN KALANLAR

Kazuo Ishiguro, 1954'te Nagazaki'de doğmuş. Beş yaşındayken, babası Ulusal Oşinografi Enstitüsü'nde çalışmaya başladığı için -babası denizbilimciymiş- İngiltere'ye taşınmışlar. Otuzlu yaşlarının ortalarına kadar Japonya'ya dönmemiş yazar. Kent Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı ile felsefe eğitimi aldıktan sonra bir süre sosyal hizmetler görevlisi olarak çalışmış.

Ishiguro'nun 1981'de üç kısa öyküsü yayımlanıyor. Evlerinde Japonca konuşulmasına rağmen bu öyküleri ve ardından yazdıkları İngilizce. Yaşadığı ülkenin ve eğitimini aldığı dilin ürünleri.

1982'de yayımlanan ilk romanı Uzak Tepeler'le birlikte çeşitli edebiyat ödülleri almaya başlayan yazara 2017'de Nobel Edebiyat Ödülü veriliyor. Yazımda sözünü edeceğim, 1989'da yayımlanan, üçüncü romanı Günden Kalanlar da Booker ödülü alıyor. Roman, üç yıl sonra -1993'te- James Ivory tarafından sinemaya uyarlanıyor.

Milan Kundera, romanın var olma nedeni “yaşam dünyasını sürekli bir ışık altında tutmak ve bizi varlığın unutuluşundan korumak” * diyor. Yani edebiyat sayesinde hayatı ve insanı yeniden kavırıyoruz. Buna bağlı olarak da yeni hayat tarzları oluşturmaya yönelik estetik bir yol açılmış oluyor. İsveç Akademisi, Nobel Edebiyat Ödülü'nü Kazuo Ishiguro'ya verirken onun romanlarını “dünyayla bağlantılı olduğumuza dair hayali algımızın altında yatan uçurumların pişmanlıktan muaf tasvirleri” olduğu için övmüş. Bu sözlerden şu düşüncelere varmak mümkün: Dünyayla bağlantılı olduğumuza dair algımız hayali olabilir. Bu hayalin altında sadece kocaman bir uçurum/boşluk vardır. Ishiguro'nun karakterleri de o uçuruma yuvarlanmamak için kendilerini kandırmaya gönüllüdür.

Ishiguro'nun, insan doğasının kendisini kandırmaya meyyal yönünü aydınlattığını söylemek mümkün, buna göre. Derdi olan uçurumsa Günden Kalanlar'da “büyük boşluk” metaforuyla karşımıza çıkıyor. Hayatını, kendisinin tanımladığı -fakat biz okuyucuların içinin boş olduğunu fark ettiğimiz- “vakar ve büyüklük” kavramları üzerine kuran Başuşak Stevens'in trajik öyküsü Günden Kalanlar. Belki de romanın en can alıcı yönlerinden birisi, olan biteni anlatıcı kahramanın zihninden seyrederken onun telaffuz edemediklerini görüyor olmamız. Tanrı anlatıcısı olan romanlardaki anlama- bilme yetisi burada adeta okuyucuya devrediliyor.

Günden Kalanlar'da çerçeve zamandan söz edebiliriz. Asıl anlatı, yolculuğun başlangıcı ve bitişinin içine yerleştirilmiş. Bundan dolayı zamanda sıçramalar da yapılabilir. Şebnem Susam-Saraeva'nın çevirisi çok başarılı. Roman, öndeyişle birlikte altı günlük gezinin anlatıldığı, sekiz bölümden oluşuyor. Bölüm başlıkları durak-

mekanları ifade ediyor gibi görünse de aslında her bölüm için birer bellek yolculuğu demek doğru olabilir.

Çerçeve olay, Temmuz 1956'da Darlington Malikânesi'nde başlıyor. Başuşak Stevens, malikanenin yeni sahibi Amerikalı Bay Faraday'ın Ford'uyla İngiltere'nin güneybatı kıyılarına doğru uzanacağı bir geziye çıkacaktır. Teklif Bay Faraday'dan geldiği halde tereddütlüdür. Bunun nedeni çalışma hayatı boyunca ilk kez Darlington Malikanesinden uzak kalacak olmasıdır. Onu ikna eden şey, eski kâhya Bayan Kenton'dan gelen mektup olur. Stevens bu gezi sayesinde birçok yeri görmüş olacak hem de -belki- dört kişilik ekiple işleri yürütmeye çalışırken oluşan boşluğu Bayan Kenton'la doldurma şansına kavuşacaktır. Fakat aynı durumu şu şekilde ifade etmek de mümkün: Aslında boşluk onun önünde uzanan hayatının bütünüdür. Yolculuk ise kaçırıldığı aşkı ve insani ilişkileri Bayan Kenton'un geri dönüşü ile yakalama umududur.

Roman, Stevens'in malikanenin eski sahibi Kont Darlington ile yeni sahibi Amerikalı Bay Faraday'ı karşılaştırdığı bölümlerle devam eder. Bu sayede, Başuşak Stevens'in kişisel kayıplarına olduğu kadar dünyadaki olaylara da tanık oluruz. Arka planda, iki dünya savaşı arasındaki dönemde Avrupa'daki gelişmelerle Amerika'yla ilişkiler vardır. Versailles Antlaşması'nın Almanya için ezici şartlar getirdiğini düşünen Kont Darlington bu duruma bir çözüm bulmak amacıyla evinde toplantılar düzenlemektedir. Bu gizli toplantılara Almanya'dan, Amerika'dan, Fransa'dan temsilciler katılır. Zamanla bu toplantıların konukları arasında faşist Kara Gömleklilerle Hitler Almanya'sının temsilcileri yer alır. 2. Dünya Savaşı'yla Kont Darlington'a karşı tepkiler büyür. Bu süreç içinde Stevens, Darlington'a kusursuz bir biçimde hizmet etmeyi sürdürmüştür.

“Bağlılık” adını verdiği kölece bakış açısı, “vakur olmak” diye tanımladığı uşaklık rolü Stevens'in bütün hayatını özetler gibidir. Karşılıklılık kavramı hayatında yoktur. Onurlu olmayı, vakarı itaat etmekle özdeşleştirir. Kendi varlığını hiçbir şekilde direktmez. Yaşamını nasıl berbat ettiğini görmemek için zırh gibi ağır olan maskesini çıkarmak istemez. Ona göre “ Az da olsa bir değer taşıyan her başuşak, rolünü kendi derisinden farksız bir giysi olarak görmelidir.” (s. 144.) O maske/giysiye ne kadar tutunursa o kadar “vakur” olduğunu düşünür. Fakat mücadele etmesi gereken bir şey daha vardır: Bedeni. Derindeki, kendisini gizleyemez; göstermek ister. Göstereceği yüzey de “beden/yüz”dür. Stevens'in -herkes gibi akışkan olan- “yüz”ü iki kez tepkisini açığa vurur. Kendi varoluşuna sahip çıkmasının zorunlu olduğu önemli seçim anlarıdır bunlar. Bedeni, harekete geç artık, demektedir sanki. Buna rağmen babası ölürken ve aşık olduğu Bayan Kenton göz göre göre hayatından kayıp giderken – tereddütlerine rağmen- donmuş gibi tepkisiz olmayı seçer. Faşizme hizmet eden efendisi, Yahudi çalışanları işten çıkardığında da kılını kıpırdatmaz. Asıl önemlisi bunu düşünmeye bile cesaret edemez. Hayatına sahip çıkmaz, olan biteni görmezden gelir ve bu haliyle kötülüğün bir parçası olur.

Stevens'in yaşadıkları gözümüzün önüne serilirken, her şeye rağmen, ona kızamayız. Bütün hayatı trajik bir çatışmadan ibarettir çünkü. Vakur bir başuşak olma arzusunun karşısındaki bütün bir hayattır. Sevinçleri, kederleri, aşkı, hata yapabilme hakkı, baba

sevgisi, insani ilişkileri, tapkileriyle... Yaşayabileceği tek yer malikane, tek durumsa başuşak olma halidir sonuç olarak. Darlington Malikanesi'nden dışarı adımını attığında sudan çıkmış balığa döner. Giysileri gezi için hiç de uygun değildir. Arabasının radyatörü su kaynatır, benzinin bittiğini fark edemez, insanlarla ilişkisini ayarlayamaz, şaka yapmayı beceremez.

Anılara sığınmak belki de Stevens için tek yoldur. Bu anılar da tereddütlerle doludur. Tereddütün boşluklarını hayaller doldurur. Bu hal bana Norveç edebiyatının ölümsüz cümlelerinden birisini düşündürdü. “Bir insanın elinden hayatı boyunca kendisini kandırdığı şeyi aldığımız anda mutluluğunu da bitirirsiniz.” ** (Cümle Yaban Ördeği'nde Henrik Ibsen'in sözcüsü gibi görünen Dr. Relling'e ait.)

Pişmanlık ve utancın verdiği ıstırapla yaşamaya devam edebilmek mümkün mü? Stevens'in da hayata tutunabilmek, onunla bağ kurabilmek için ihtiyaç duyduğu, bütün bir hayattan elinde kalan şey, hayal gücüydü. Kendini kandırabilmesi için hayal gücüne cesaretle sarılmalıydı.

“Mahzende istenen şişenin yerini bulmak ve konuklara sunulması için gerekli hazırlıkları yapmak çok zaman almadı. Bayan Kenton'la karşılaşmamızdan yalnızca birkaç dakika sonra, yukarı çıkmak üzere yeniden koridordan geçiyordum, bu kez elimde bir tepsiyle. Bayan Kenton'un kapısına yaklaştığımda kapının kenarlarından sızan ışıktan hâlâ içerde olduğunu anladım. İşte o anda belleğime çakılıp kalmış olan, artık eminim; koridorun boşluğunda elimde tepsiyle kalakalmıştım. Bayan Kenton'un tam o anda, yalnızca birkaç adım ötemde, o kapının ardında ağlıyor olduğu yolundaki inancım gittikçe güçleniyordu. Anımsadığım kadarıyla bu duyguyu açıklayacak somut hiçbir şey yoktu ortada; hıçkırık falan duymamıştım elbette. Yine de kapıyı çalıp girecek olsam onu gözyaşları içinde bulacağımdan kesinlikle emindim. Orada ne kadar dikilip durdum bilmiyorum; o anda epey bir süre gibi gelmişti bana, ama aslında yalnızca birkaç saniyelik bir şeydi herhalde. Ülkenin en seçkin beyefendilerinden olan konuklara hizmet etmek için yukarı koştum gerekirken gereksiz yere oyalanmış olabileceğimi hiç sanmıyorum.” (sayfa 178)

... Ama sonra, öylece beklerken, bu kederin yerini tuhaf bir şey almaya başladı; içimde derin bir zafer duygusu yükseliyordu. O sırada bu duyguyu ne dereceye kadar çözümlediğimi anımsayamıyorum, ama bugün geriye dönüp baktığımda anlaşılması o kadar da güç görünmüyor. Ne de olsa son derece zorlu bir akşamdan çıkmıştım, ‘konumuma yaraşır vakarı’ elden bırakmadığım bir akşam.” (sayfa 191)

Kazuo Ishiguro, *Günden Kalanlar*, Çev. Şebnem Susam-Saraeva, YKY, İstanbul, 2015.

*Milan Kundera, *Roman Sanatı*, Çev. Aysel Bora, Can Yay., İstanbul, 2002.

**Henrik Ibsen, *Yaban Ördeği*, Çev. T. Yılmaz Öğüt, Mitos Boyut Yay., İstanbul, 2015.

Kazuo Ishiguro'nun *Kurgusunda Kaçınılmaz Hüzün*, Cynthia F. Wong, Çev. Zeynep Şenel Gencer

Nuray D. Kaya,

Nobel ödüllü yazar Kazuo Ishiguro'nun okuduğum ilk kitabıydı..Çok beğendim ve diğer kitaplarını da okudum..Bütün kitaplarında olduğu gibi Günden Kalanlar da yalın bir dille yazılmış olup kitabı okumak çok keyifliydi.

Zamanında baş uşaklığın çok önemli olduğu bir gerçek olan İngiliz Malikanelerinde yaşananları çok güzel anlatmış..

Stevens baş uşak olarak efendisine bir köle adlandırılacak şekilde bunu işini çok seven biri olarak da adlandırmak mümkün Ama bunu çok hoş bir kurguyla anlatmış..Stevens ın Köle mi yoksa işini çok seven biri mi tamamen bakış açınıza göre değişecek bir karar bence.

Amerikalı yeni işverenin arzuladığı düzeni kurmak için birlikte çalıştığı eski kâhyayı ve de aslında aşık olduğu ama bunu kendine bile itiraf edemediği bayan Kenton u ziyaret etmeye karar verir ve İngiliz taşrasında bir yolculuğa çıkar. Yol boyunca geçmişe dönmesi ve bize hiç bir kesinti bırakmadan yaşadıklarını anlatırken en ufak kopukluk olmaması kurgunun muhteşemliğini gösterir..Kah kızdığımız kah hayran olduğumuz Bay Stevens bize bazı şeyleri hatırlatmak ister aslında..

İnsan yaşarken bazı şeylerin kıymetini bilmeli mi yoksa bu şekilde vakur yaşayarak saygınlık kazanmak mı önemli bunları sorguluyor bize..

Romanın aynı isimle bir başrolünde Antony Hopkins'in oynadığı filmini de izledim ve çok beğendim..Antony Hopkins muhteşem oynamış.. Yazarın en son kitabı Klara ve Güneş i okudum..Bu kitabı da kurgu ve gelecek üzerine sorgulatması bakımından değişik bence yazar her konuda yazma üzerine oldukça başarılı.

Kitaplarının hepsini zevkle okudum ..

Sema Demirsoy;

netflix dizisi "the crown" ı izlediniz mi?

kraliyet ailesinin çok tepkisini almış bu dizi.seri bitince aristrokrat çevrelerin ve kraliyet ailesinin de çoğu zaman duygularının donup kaldığını,obsesyon ve önyargıları ile yol aldıklarını fark ediyor seyirci.dizideki baş uşakların da kraliçeden bile daha çok sözü geçiyor zaman zaman.

evinize hizmet eden bir kişiyi yardımcı olarak aldığınız ve siz yumuşak kaldığınız zaman da hizmet edenin evi yönetmeye başladığına da şahit olabilirsiniz çoğu zaman.

şair kadın didem madak "geç kaldım,herşeye biraz,kendime çok..."sözlerini ingiltere'deki stevens isimli baş uşak için de söylemiş olmalı.mesleğiyle özdeşleşmiş bazı duyguları eksik kalmış,asosyal,esnek olmayan bir birey kahramanımız.yeni patronunun isteği ile kayıp zamanın izinde kısa süreli yolculuğa çıkıyor ki psikologlara göre ruhsal dönüşüm için uzun süreli yolculuk gereklidir.

eseri bitiren okur stevens için üzülüp kendi gerçeğine dönebilir sorgulama yapabilir olsa da edebi yapıtların arka fonundaki müziği ve şiiri hissedemedim.baş uşak olmak isteyen gençler için rehber kitap;gazeteci yazar tarafından yazılmış otobiyografik eser

gibi.

oysa ki 1963 yılında macar edebiyatının önemli isimlerinden magdo szabo'nun yazdığı ‘‘iza’nın şarkısı’’eseri de annesine görev bilinciyle yaklaşan empati kuramayan doktor kadını anlatırken yüreğimde bıraktığı sızı yıllar yıllar sonra da sürüyor

Rezan Turhan,

Üç yıl önce romanı ilk okumaya başladığımda romanın konusunu ve yazarın tarzını anlamakta biraz zorlanmışım. Daha sonra gelen iletilerde de belirtildiği gibi ‘‘sıradanlığı’’ ‘‘yücelterek’’ anlatabilmek gibi bir temayı seçmişti yazarımız. Üstelik bunu ‘‘vakur’’ ve ‘‘zafer’’ ‘‘sözcükleri üzerinden anlatarak

Stevens baş uşak olarak doğmuş gibi bir tablo çiziyor. Bir özel yaşamı yok. Duyguları alınmış bir insan gibi. Kendi yaşam sorumluluğunu ‘‘vakur’’ olma ile maskeleyerek, başkalarına sorumluluk duymaya adanmış. Sayfa 101 de bunu şöyle anlatır.

‘‘Dediğim gibi, idealist bir kuşaktık, insanın becerilerini ne kadar iyi kullandığı değil, aynı zaman da hangi amaç uğruna kullandığı idi; her birimiz daha iyi bir dünya yaratma çabalarında çorbada tuzumuz olsun istiyorduk ve bizim meslekte bunu gerçekleştirmek için en güvenli yolun, uygarlığı ellerinde tutan, zamanımızın büyük beyefendilerine hizmet etmek olacağını anlamıştık’’

Aslında romanında bir özeti sayılan bu paragraf, Stevens’ sık sık kullandığı vakar penceresinden bakarak, işini ve dünyayı algılaması idi.

Sayfa 143 de ise mesleği ile ilgili, izinli olmasını durumunda bile yine vakar konusuna şöyle değinir.

‘‘Bayan Kenton paldır küldür odama girdiği sırada ‘‘izinli’’ydim. Mesleğiyle gurur duyan her baş uşak Hayes derneğinin bir zamanlar belirttiği gibi ‘‘konumuna yaraşır vakarı’’ koruyan her baş uşak, başkalarının yanındayken ‘‘izinli’’ görünmeye özen göstermelidir. O anda içeri giren Bayan Kenton ya da büsbütün yabancı biri olması pek fark etmezdi aslında. Az da olsa bir değer taşıyan her baş uşak, rolünü kendi derisinden farksız bir giysi gibi görmelidir, onu, pantomim kostümümsüymüşçesine çıkarıp atarken, sonrada yeniden kuşanırken görülmesi pek yakışık almaz’’

Yazar işverenlerin değişimi ile ilgili davranış farklarını da vurgulamak istemiş. 1950 ler de ki Avrupa ve Amerika da yaşayan ikinci işverenin Stevens ‘ e daha bir birey olarak bakması ve onu dinlenmesi için bir geziye teşvik etmesi. Stevens belki de ilk kez dış çevre ile karşılaşır ama bakış açısını değiştiremeyeceği görülür.

Yazar Stevens’in gezisin de toplumun düşüncelerine değinir ama baş uşağımız bu düşüncelere karşıdır.

Sayfa 164, ‘‘ Bizim gibi bir ülkede, insanların büyük olaylar üzerinde düşünmek, kendi fikirlerini biçimlendirmek gibi bir görevleri vardır, bu doğru. Ancak yaşam böyleyken, sıradan insanların her konuda ‘‘sağlam fikirler’’e sahip olmaları – ki Bay Harry Smith buradaki köylülerin bunu becerdiklerini iddia ediyordu- nasıl beklenebilir bu beklentiler gerçek dışı şüphesiz, ayrıca bunun makul bir şey olduğundan da emin değilim.

Ne de olsa sıradan insanların nereye kadar öğrenip bile bilecekleri bellidir, bunun belirli bir sınırı vardır. Bu ülkenin en büyük tartışmalarına herkesin “sağlam fikir”le katkıda bulunmasını beklemek akıllıca olmaz. Hem bir insanın “vakar”ını bu açıdan tanımlamaya kalkışmak da saçmalık olur”

Babası ölüm döşeğindeyken, babasıyla ilgilenmek yerine uşaklık mesleğinin vakarı için sergilemiş olduğu tutumu zafer duygusuyla anımsaması, onun kendini vakarın üstüne zaferi ekleyerek tanımlamasını anlatır.

Kadınlar ve duygular romanda çok yer almamış. Kenton aşkı temsil etse de Stevens karşısında pes etmiş.

Romanda baş uşağımızın annesini merak ettim. Baba var ama anne yok. Ailesinden ve yetişmesinden söz edilmiyor. Yazar bu tabloda anneye yer vermemiş. Seçimi bu ama bir seçim yapsaydı anneyi nasıl anlatırdı acaba? Veya biz, romanı okuduktan sonra anneyi nasıl anlatırdık?

Edilginliği vakur örtüsü ile gizleyen ve zafer duygusu ile süsleyen yazarımız dünya edebiyatına önemli bir eser bırakmış.

Son olarak seçimi için Nalan arkadaşına teşekkür ediyorum. Ayrıca iletiler de romana ve yazara bakış açımızda çok etkili oldu. Bunun içinde teşekkürler.

Sevgi Çifter,

2017’de Nobel Edebiyat Ödülünü aldığında tanıdığım ancak bugüne kadar hiç okumadığım Kazuo Ishiguro’nun Beni Asla Bırakma adlı romanından uyarlanan filmi yakın bir tarihte izledim, Ishiguro’yu hiç tanımadan. Çok etkilendiğim filmin Japon asıllı İngiliz Yazar Ishiguro’nun filmi olduğunu da Günden Kalanlar üzerine yaptığım okumalarda öğrendim. Çok beğendiğim filmin uyarlandığı ve 1923-2005 yılları arasında ‘İngilizce Olarak Yazılmış En Etkileyici 100 Roman’dan biri olan kitabın yazarının başka bir romanını Gümüşlük okumalarında okuduğum için çok mutlu oldum. Bu yüzden seçim için sevgili Nalân Hanıma teşekkür ederim. Bir kitabını okuduğunuzda diğer tüm kitaplarını da okumak isteyeceğiniz yazarlardan Ishiguro bana göre. Günden Kalanlar’ı çok severek okudum. Dilinin akıcılığı ve anlatımının yanı sıra insanı ters köşe yapan kurgusu da kitabı sevmemde etken oldu.

Kitabı okurken aklıma Orhan Kemal’in unutulmaz karakteri ‘Bekçi Murtaza’ geldiği için burada bir parantez açmak istiyorum: ‘Sorumluluklarına, görevine âşık, görevini her şeyin üstünde tutan’ biridir Bekçi Murtaza bildiğiniz gibi. Aynı zamanda cesurdur ve dürüsttür. Hikâye tabii ki aynı değil Günden Kalanlar ile ama Başuşak Stevens’in; ‘Mesleki varlıklarını en küçük bir kıskırtmada kişisel olan için terk etmemek’ ilkesi, Bekçi Murtaza’nın ‘sorumluluklarına görevine âşık, görevini her şeyin üstünde tutma’ ilkesi ile benzerlik gösteriyor bana göre. Ancak Bekçi Murtaza’nın otorite ve gerçeklik arasına sıkışan görev aşkının dürüstlükle harmanlanmış hali ile Başuşak Stevens’in ‘sonuna kadar efendisine bağlı, efendisinin istekleri ve onurunu kendi istekleri ve onurunun daima önünde tutan’ anlayışı birbirinden tamamen farklı tabii ki. Parantezi kapattıktan sonra kitabımız Günden Kalanlar’a gelirsek...

1956 yılında açılan Günden Kalanlar'ın ilk sayfalarında geçmişin ihtişamını taşıyan bir İngiliz malikânesinin başuşağı Stevens'in birkaç gün sürecek bir yolculuğa çıkacağını öğreniyoruz. Bu açılış bizi (beni) 'roman bir yol hikâyesi' fikrine yöneltirken, eski çalışan Bayan Kenton'dan gelen mektupta yazılanların anlatıma dâhil olmasıyla 'yol hikâyesi aşk hikâyesi ile harmanlanacak'a kayıyorum. Tabii çoğu kez olduğu gibi: bir yol hikâyesi sadece bir yol hikâyesi değildir, bir aşk hikâyesi de sadece duygusal bir aşk hikâyesi değildir'i de kısa sürede anlıyorum. Nereye gideceğimizi bilsek de, yolun bizi nereye çıkaracağı belli değildir çoğu kez. Neyle karşılaşacağımızı bilmediğimiz gibi, çok emin olduğumuz o sonucu göremeyebiliriz de Günden Kalanlar'da olduğu gibi.

'Anlatılamayanı anlatmanın ustası' demişler Ishiguro için. Söylenemeyenleri hissettiriyor, diye not almışım ben de okurken. Sayfalar aktıkça, bir şeyler var hissediyorsunuz ama o anlatılmıyor, çok sonraları anlıyorsunuz hissettiklerinizin doğru olduğunu.

Günden Kalanlar'da Başuşak Stevens, yeni patronu Mr. Farraday'ın önerisi ve arabasıyla çıktığı birkaç günlük yolculuk boyunca; Bayan Symons'un kitapları ışığında uğradığı yerlerin doğal güzelliklerini de aktarırken, esas olarak 1930'lardan ikinci dünya savaşına kadar, dünya siyasetine yön verme gücünü elinde bulunduranların sık sık konuk oldukları malikânedeki ihtişamlı yaşama geri dönüyor. Yaşananları ve yaşadıklarını anlatırken de, efendisi Lord Darlington'a zerrece toz kondurmama uğraşından vazgeçmiyor. Mesleğini tamamıyla sorgusuz, tam teslimiyetle sürdüren ve başuşak olmanın tek ilkesinin kendi yorumladığı şekliyle 'vakar'lı davranmak olduğunu savunan Stevens, kendi iradesini kullanamadığı yaşamı boyunca, yanı başından geçip giden bir sevdayı yaşayamadığı gibi, dünyayı kasıp kavuracak faşizm dalgasına da gözlerini ve kulaklarının kapıyor. Efendisinin Nazilerle işbirliği yaptığının ortaya çıkmasının sonrasında bile 'o en iyisini bilirdi, ne yaptıysa ülkenin iyiliği için yaptı' tezini savunabiliyor. Lorda bağlılığını hiçbir şekilde sorgulamıyor. Efendisinin temsil ettiği dünyaya duyduğu büyük hayranlık ve sadakat besliyor bu sorgulamama durumunu. Efendi dünyasının büyüklüğüne duyduğu hayranlık kadar, kendinin de içinde yer aldığı İngiliz halkının gücüne de inanmıyor Stevens. Özellikle politika üretme, ülke idaresi gibi konularda sadece efendiler karar verebilir ona göre.

Ancak Stevens'in anlattıklarını okurken ona çok kızsanız bile, içten içe empati kurmaya da uğraşıyorsunuz.(En azından benim için öyle oldu) Yazarın anlatı başarısı da bu olsa gerek. İnsanın doğru bildiği yanlışlarda ısrar etmesinin öyküsünü okuduğumuz altı günün sonunda, büyük umutlarla çıkılan yolculukta; ne, umudu işaret eden Bayan Kenton geri dönüyor, ne de Başuşak Stevens kendisiyle yüzleştiğini, Lord Darlington'un gerçek kimliğini gördüğünü yarım ağızla da olsa söylese bile yaşam çizgisinden dışarı çıkabiliyor. Oysa değişim başlamıştır artık, Lord Darlington yerini Amerikalı Bay Farraday'a bırakmıştır. Amerika en büyük patrondur. Başuşak Stevens da değişimi yeni patronunun Amerikan şakalarına karşılık verebilmek de bulur sadece. Eski geçmişte kalır, yeniye ayak uydurur ama yine kendi iradesini kullanamayarak. Kim bilir belki şaka yapmayı öğrenirken, gülümsemeyi de öğrenebilir Mr. Stevens. Ona Günden Kalanlar da gülümseme olur.

Ishiguro, Günden Kalanlar'ın yayımlanmasından sonra Toronto International Film Festivali'nde (2017) bir söyleşi yapmış ve söyleşinin bir yerinde şöyle demiş:

“Bu figürün hepimizin içinde olan, devreye girmekten, kendimizi aşık olmaya veya olunmaya dair ihtimallere açmaktan, duygusal olarak bağlanmaktan korkan ve bunun yerine profesyonel bir rolün arkasına saklanan yanımızı gayet iyi ifade edebileceğini düşündüm. Bu, başuşak figürünün bana sunduğu şeylerden biriydi. Ama aynı zamanda başuşak figürü, romanda yapmak istediğim, benim için mutlak surette merkezi olan başka bir şeyi yapmama izin veriyordu. Şunu öneriyordum: bir anlamda, politik bir anlamda, belki politik ve ahlâki bir anlamda, çoğumuz başuşağız. Bununla şunu kastediyorum, ülkeyi yönetenlere dair bir çeşit söz hakkımızın olduğu, demokratik ülkelerde bile tuhaf bir şekilde gerçek güçten çok uzaklaşmış durumdayız. Çoğumuzun yaptığı şey, işlerimiz. İyi işler, küçük işler yapıyoruz ama çoğumuz ülkeleri yönetmiyoruz. Çoğumuz çok uluslu şirketleri yönetmiyoruz. Eğer şanslıysak, bir yerlere yerleşiyoruz. Küçük bir işi yapmayı öğreniyoruz ve yeteneğimiz ölçüsünde o işi en iyi şekilde yapmaya çalışıyoruz ve katkımızı genelde bizden daha üstte bulunan birisine sunuyoruz. Katkımızın iyi bir şekilde kullanılacağını ümit ediyoruz. Ama çoğu zaman bundan emin olamıyoruz. Katkımızı bir şirkete, işverene, bir sebebe veya bir ülkeye sunuyoruz. Bu anlamda, çoğumuzun başuşaklar gibi olduğumuzu düşünüyorum.”

Özlem Varol,

Açıkçası bu kitap benim yazarla tanıştığım ilk kitabı oldu. Araştırdıklarımın yola çıkarak sanırım bu eser yazarın en sevilen eserlerindenmiş. Bu konuda kendimi şanslı hissediyorum.

Kitaba gelecek olursak öncelikle kitap da kullanılan dilin sadeliği benim çok hoşuma gitti. Laf kalabalığı yok, aşırı gereksiz süsleme yok ne anlatmak istiyorsa direkt anlatmış yazarımız. Yani kitabı bitirdiğimde kendime sorduğum ilk soru şu oldu kaçırılmış fırsatlar, kalp kırıklıkları, bastırılmış duygular, hayal kırıklıkları ve yarım kalan umutlar daha net daha sade nasıl anlatılırdı. Daha önemlisi başuşak Bay Stevens gibi bizimde zaman zaman duygularımızı gizlemek de nasıl da ustalaşmış olduğumuzu kendime söylemeden edemedim.

Kitabın konusuna değinecek olursak, hikâyenin anlatıcısı 1920-30'larda Lord Darlington'ın malikânesinin baş uşağı Bay Stevens'dır. Ve kitap Bay Stevens'in daha önce birlikte çalıştığı kâhya Bayan Kenton'dan bir mektup alması ve bunun üzerine yeni Amerikalı patronunun ona arabasını alabileceğini söylemesi üzerine kâhyayı ziyaret etmek üzere çıktığı yolculukta, adeta geçmiş anılarına doğrudan bir yolculuğa çıkıyor. Ve sizde onunla birlikte onun bugünü ile dünü arasındaki o yolculuğa istemsiz bir şekilde çıkmış oluyorsunuz. Bu yolculuk esnasında 1920-30 yılları arasında 1.ve 2 dünya savaşı zamanlarında o zamanki İngiliz malikânelerinin aynı zamanda son yıllarına tanıklık etmiş oluyorsunuz. Bay Stevens karakterini güçlü kılan etmenlerden birincisi, son derece gerçekçi oluşudur; öyle ki, 20-30'lu yıllarda yaşamış muhtemelen böyle bir insan vardır diyoruz, kitabı okurken. Ancak bundan daha önemlisi, Bay Stevens'in kişiliğidir. Hepimiz

mesleğine aşık insanlarla karşılaşmışızdır; hatta bu insanları biraz gözlemlediğimizde hem hayranlık hem de çekememezlikten beslenen ufak dozda öfke duyarız. Buna karşın Bay Stevens'ı sadece mesleğine aşık bu tarz insanlarla özdeşleştirmek, bence tam anlamıyla doğru bir niteleme de olmayacaktır. Bay Stevens, mesleğinin içinde kişiliğini uzun yıllar sonucunda eriterek, adeta yok etmiştir. Artık bu kişiliğin özgül bir ağırlığı kalmamıştır. Öyle ki, babasının ölüm haberini aldığı anın hemen akabinde, konukların yanına, işine dönmek arzusu duyar. Tabi bu noktada, her insanın yaşadığı kayıplara karşı takındığı tavır, birbirinden çok farklı olabilir ancak Bay Stevens bu şekilde herhangi bir izlenim bize vermez; o, sadece her şeyden önemli bir noktaya koyduğu işine büyük bir "vakar"la devam etmekten başka bir arzu duymaz ve hatta onun farklı bir arzu duymasını sağlayacak özgür bir istenç de varlığını bize, eser boyunca hiç ama hiç göstermez. Hatta romanın bir yerinde Kâhya ile konuşurken kâhya kendisine ah Bay Stevens neden böylesiniz neden duygularınızı hiç belli etmiyorsunuz diyerek üstü kapalı sitemde bile bulunacaktır. Ki yine kitabın sonunda Kâhyanın kendisine onunla ilgili itirafta bulunduğu kısımda bile Stevens yine o bahsettiği vakar tarzından ödün vermemiş ve duygularını belli etmekten kaçınmıştır. Ama siz aslında buradaki hayal kırıklığını sonuna kadar hissediyorsunuz.

Bununla birlikte, eserin gücünün ikinci i kaynağı da, daha öncede bahsettiğim gibi kullandığı dildir. Bu durumu, romanda Bay Stevens'ın şu sözleriyle özdeşlik kurarak daha iyi anlamlandırabiliriz: "Bizim toprağımızın güzelliğini ayrıcalıklı kılan şey, tam da bu apaçık çarpıcılığın ya da göz alıcılığın yokluğudur. Önemli olan, o güzelliğin dinginliğidir; aşırıya kaçmaması, ölçülü oluşudur. Toprak, güzelliğinden, büyüklüğünden haberdardır sanki bunu avaz avaz haykırmaya gerek duymaz." Bu açıdan eserin sahip olduğu dilin, aslında gayet doğru bir seçim olduğu da ortaya çıkmış oluyor. Asıl söylenmek istenenlerin hiç söylenmediği ama her satırda hissettirildiği bir kitaptı. Çok katmanlı olmasını, aktarılan detayların ifade ettiği yoğunluğu çok sevdim. Ishiguro Japon asıllı olmasına rağmen tüm yaşamını İngiltere'de geçirmiş. Bu nedenle romanda anlatılan İngiliz başuşak Stevens en incelikli detaylarıyla gerçekçi bir şekilde yaratılmıştı. Bir an bile gerçekte var olmadığı hissine kapılmadım, karikatürize bir İngiliz uşak değil tüm kusur ve takıntılarıyla gerçek bir karakterdi. Okurken çok büyük bir keyif aldım.

Figen Uyguner,

Daha ilk satırlarından itibaren sizi büyüleyen bir yolculuk hikayesi. Yazarın insan duygularını çok iyi çözümlediği ve tarif ettiği, bunu her satıra usulca eklediği, sakın ama bir o kadar da dolu dolu akan bir metin. Üstelik bunu duygularını ifade etmeyen, verili görevleri yerine getirmek dışında hayattan bir beklentisi olmayan, babasını ve aşkını kaybettiğinde bile duygularını açığa vurmayan, bunu da bir başarı olarak gören Stevens'in ağzından yapıyor. Bu da metni daha çarpıcı kılıyor.

Yaşamı boyunca uşak olarak çalıştığı evden ve bölgesinden hiç ayrılmamış olan Stevens ilk kez kendisi için bir şey yapar; yolculuğa çıkar. Tanıdığı ve bildiği mekanların dışına çıktığında denizcilerin karadan ayrılırken hissettiklerine benzeyen 'tedirginlikle

birlikte bir sevinç' yaşadığını söyler. Tekerlekler döndükçe bu yolculuk geçmişe bir yolculuk halini alır. Stevens'in hayatını kendi ağzından gayet samimi bir şekilde dinlemeye başlarız. Zaman zaman anlattıklarını değiştirir, yanlış anımsıyor olabileceğini de söyler. Onun bu ikircikli anlatımı okuru da olayların nasıl gelişmiş olabileceği konusunda düşünmeye iter. Başuşak sadece kendi yaşamından söz etmekle kalmaz, ikinci dünya savaşı öncesi ve sonrası Avrupanın , Amerikanın, İngilterenin tutumlarını da yansıtır. O dönemin gizli toplantılarının, uluslararası görüşmelerin sessiz tanığıdır aynı zamanda. Bütün bunların mekan olarak evin içinden, böylesine sınırlı bir alandan ve herhangi bir konuda bir düşüncesi olmayan bir uşağın ağzından anlatılabilmiş olması çok güçlü bir metin ortaya çıkarır.

Stevens'in en çarpıcı özelliği kendini hizmet etmeye adanmış olmasıdır. Bütün hayatını buna göre şekillendirmiş ve hizmet ettiği 'önemli adamların, lordunun' herşeyi iyi bildiklerini ve doğru yaptıklarını düşünmüştür. Nazileri destekleyen lordunun iyi niyetli olduğunu yineleyip durur. Öte yandan yahudi oldukları için hizmetçileri işten çıkardığını da anlatır, fakat bunu başkalarının etkisi ile yapmıştır. Olayları olduğu gibi görmekten sakınan, olanlara hep bir bahane üreten, savunmacı açıklamaları vardır onun. Kendisi için de başkaları için de. Yine de yaşadığı derin hayal kırıklıklarını hissederiz. Yaşı ilerlemiş bir insan olarak geriye baktığında tutunabildiği tek şey, vakur bir başuşak olmasıdır.

Düşünmemiş, kendisi için bir şey yapmamış, evin düzeni dışında bir kaygı taşımamış, bütün hayatını buna teslim etmiş bir adamdır o. Üstelik bunu büyük bir hevesle yapmıştır.

Bayan Kenton eylemleri sorgulamış (yahudi hizmetçilerin işten çıkarılması), tavrı almaya çalışmış bunu başaramadığını da ifade edebilme cesaretini gösterebilmiştir. Hayatında değişiklik yapmış ama bir türlü onlarla yürekten barışamamıştır. Bayan Kenton karakteri bize Stevens ile aynı düzlemde farklı bir insan olunabileceğini de açıklıkla gösterir. O Stevens'in tersine kendi hayatının da, çevresinde olan bitenin de farkındadır.

Yazar bize o dönemin insan tipleri üzerine ve değişen idealler üzerine de, ulusların kültürel özellikleri üzerine de epeyce ipucu verir. Dünyayı bir eve sığdırmış ve neredeyse herşeyiyle gözümüzün önüne sermiştir.

Günden Kalanlar çarpıcı anlatımıyla, insanlar üzerine olan çözümlemeleriyle, mekanın etkili kullanımıyla, zıtlıklarının gücüyle... bir çok açıdan beni heyecanlandırdı. Hikayeye metin her ne kadar birbirinden ayrılamazsa da ben, hikayeden önce metne tutuldum. Bu kitabı Gümüşlük ekibiyle birlikte konuşmak da ayrı bir keyif olacak. Şimdiden herkese teşekkür ediyorum.

Ar-da Bajar

Evet roman günden kalmış olanları değil de dünden kalmış olanları desek daha doğru olur bana göre

Darlington Malikanesinin el değiştirmesi sonucunda Bay stewens(başuşağın)in

doğduğu İngiltere'ye beş günlük geziyle başlar. Gezinin amacı Bayan Kenton'un(uşak)ona gönderdiği bir mektubunda belirttiği" önümde uzun bir boşluk " var cümlesindeki evliliğinin iyi gitmediğini hem bunu öğrenmek (belki de ona aşkını onu istediğini itiraf etmeye yönelik bir istek) hem de onu tekrar birlikte uşaklık yaptığı Darlington Mailkhanesine yeni sahibi –Bay Faraday-la birlikte çalışmaya yönelik ikna etmektir

Bu beş günlük yolculuğu hem şimdiyi-yeni kahramanlar , köylüler, yeni çiftlikler, yolar, tepeler, doktorlar, ve insanları-görür hem de dünden kalanları yani Malikaneden toplumlara bakmayı ya da ülkeleri yöneten –siyasiler, komutanlar, yazarlar, rahipler-kişilerin ağzından ,tartışmalarından, topluma bakışları duymuştur , görmüştür Çünkü hiç o Malikaneyi terk etmemiştir -yeni sahibinin işleri yoğunluğu sebebiyle onunda kendi ülkesini gezmesini istemiştir-

Geçmiş anılarını hem tekrar yaşar hem de her gittiği yerde onların gündemlerini , onların yaşamlarını, onların fikirleri sayesinde kedisile yüzleşmesini sağlamıştır.

Bay Stewens aslında oda beş günlük yolculuğunda bir Lord olmuştur Efendisine benzemiştir

Bay Stewens , işine sadık, duyguya yer vermeyen ,titiz, bir şahsiyet siyasetçilerden farkı yok malikaneye gelen şahsiyetlere benzemiştir .Babasının ölüm döşeğinde bile işine sadık kalmıştır

Malikaneye gelen yeni sahip Bay Faraday ile Lord Darlington, Malikane ile beş yerin gezisinin , malikanedeki kendisi ile gezi yolculuğundaki kedisini karşılaştırmayı sağlamıştır

Bayan Kenton, karakteri daha karakterli ve duruşunu da Malikaneden iki Yahudi çalışanın kovulması sırasında gösterdiği tavrı , sahiplenme duygusu , ve yalnızlığını, korkaklığını dürstçe dile getirmiştir hata çalıştığı yere onun odasına bir demet çiçek götürülüp hayata çiçek bakışları , duyguyu, ve resmiyeti ortadan kaldırmaya çalışmış fakat Stewens'in resmi , sert, gri, azarlayıcı sesine çarpmıştır.

ROMAN aslında bizi dört duvar arsında konuşulanlar ve hayatı gerçeği işte bu beş günlük dışarısı gerçek hayat tam içinde işte insanlar onlar ne istiyor siz ne keyif yapıyorsunuz o içilen pürolar, porto şarapları-yemekler- ve hakımızda verdiğiniz kararlar işte Stwens Malikhane'nin temsilcisi ve bir bir bize bu beş günlük halkın farklı tabakasından sorunlarını göndemlerini seriyor

Stewns , "vakar" olma peşinden hep koşmuştur ve romanın başat karakterlididir erkek dili daha hakimdir kendisinin bulunduğu konum ile tutumu ve bildikleri çelişmektedir

Şöyleki

Syf:29

Büyük Britanya ile "büyüklik ve toprak" teması

Syf.41

Vakarlık ve vakar olma mesellesi

Beni en çok etkileye romanın kurgusu oldu . kurgusunu çok beğendim-anı –roman tarzı gibi olmuştur ve gezini son durağında bankta oturan kişi ve Bayan Kenton'un eşiyle ilgili dediklerini onu kendisiyle yüzleşmesini biraz da olsa da sağlamıştır ve düne çok takılmaması bu güne ileriye bakılması gerektiğini çok güzel noktalamıştır

Dili de akıcı hafif şiirsel idi

Nilhan Tuncer,

Stevens, hayatını Lord Harrington ve malikanesinin yönetimine adanmış bir başusaktır. Göreve her şartta bağlılık adanmışlık duygusu ve vakar gururla taşıdığı niteliklerdir. Yıllar içinde pek çok tarihsel olaya da tanıklık eden Stevens, sorgusuz sualsiz efendisine hizmet etmeye devam etmiştir. Efendisinin her şeyi bilen, yüksek niteliklere sahip bir insan olduğuna dair sarsılmaz inancı hiç değişmemiştir. Lord Harrington'un ölümü sonrası malikaneyi Amerikaşı Farradey"in alması ile Stevens görevine devam eder. Yeni efendiyle birlikte Stevens geçmişi hatırlarken sorgulamaya başlar hayatında ilk defa. Bu sorgulamalar pismanlıklara, acabalara dğnüştür klsa zamanda. Bayan Kenton'ı yeniden görmek ve iş teklifinde bulunmak amacıyla çıkılan yolculuk, bir tür iç hesaplaşmaya dönerken geçen yıllarda ıskalanmış koca bir ömür gerçeği ile sona erer.

Günden Kalanlar romanı, edebiyat tarihine bir başyapıt olarak geçen dokunaklı ve anlatım teknikleriyle de dikkat çekici bir romandır. Okurken adım adım ana karakterin yolculuğunu takip etmek her okuyucu için müthiş bir okuma serüveni sunar. Gergekte yapılan yolculuk ile içsel yolculuk bir bütün olarak derin izler bırakarak sonşanırken bireysel düzlemde ise yapılamayan sorgulamalar ve yolculuklar okur bilincinde ise devam eder.

F. Cihan Göktan

Bazı kitaplar ve filmler iki kere hatta daha fazla seyredilebilir. Metin altındaki tarih ve o derin kişisel tanımlamaları daha iyi anlamak belki de kendi düşüncelerinizi oluşturmak için buna gerek vardır. Kendi düşünceleriniz derken hayattaki duruşunuz. Yani düşünceden öte fiiliyat. Siz ne bekliyorsunuz? Stevens'a sorulan soru... peki ben ne bekliyorum? Hepimiz neyi bekliyoruz?

-Olay örgüsünde fonda Birinci Dünya Savaşı sonu. Versay Antlaşması. Nürnberg Mitingleri. Mussolini'nin kurduğu Kara Gömlekliler adlı örgüt. Okurları bütün bu tarihi yeniden okumaya teşvik etmesi de kitabın güzelliklerinden biri.

-Stevens ve Kenton aşkı. Bu bir aşk mıdır? Stevens bunu ifade edemiyor mu? Aslında aşık ama ifade edemiyor. Ben öyle düşünmüyorum. Stevens'in asla âşık olabilecek bir adam bir adam değil. Duygularının o kalın kabuğu nedeniyle körelmiş veya zaten olmadığını düşünüyorum. Romanın ana temalarından birinin bu kadar tartışmalı olması çok ilginç tabii ki... Yazarın farklı duyguları okura geçirme mahareti.

-Romandaki baş uşak tanımlamasının hayattaki yeri. Böyle insanlar tanıyor

musunuz? Ben tanıyorum. Hatta biraz kendim bile... Çağdaş bir bireyin ruh hali diye kısaca özetleyebiliriz.

-Günden Kalan (Remains of Days) filmi de bir harikaydı. Romanın ruhunun Anthony Hopkins'ın sıra dışı oyunculuğu ile perdeye başarılı olarak aktarılmış ve Emma Thomson'un iş görev ve aşk arasında sıkışmışlığı..

Hayat böyle bir şey.. Çeşitli insanlar ve çeşitli olaylar. Ve son...

mustafa stlař

ishiguro'nun okuduğum ikinci kitabı. daha önce "değışen dünyada bir sanatçı" romanını okumuştum. bu romanında emekli bir sanatçı ve sanat hocasının japonya'nın yakın tarihinde, özellikle ikinci paylaşım savaşı öncesi iktidar olan milliyetçi, şöven ve faşist devlet yapısı içindeki konumu yaptıkları ve yapmadıkları ve bunun sonuçlarını tartışıyordu.

bir de "beni asla bırakma" adlı romanının filme uyarlanmış hâlini izlemiştim. burada da bu kez bireysel düzelmede bir "faşizm" uygulaması karşısında bireyin tutumunu tartışıyordu. bu romanda da hemen hemen benzer bir konuyu irdeliyor. romanın kahramanı bir "başuşak". işini çok iyi ve tüm kurallarına uygun bir şekilde yapan bu kahramanın "uşaklığın" şartlarını ve uygulamasından doğan sonuçları tartışıyor okuruyla. uşaklık hâli'nin kibirle ve kendi yarar-çıkarcılığıyla bağlam ve çatışmalarını da güzel sergiliyor. bir tür "yaşam yolculuğu" ve bu yolculuğun irdelendiğı bir roman. bukitapta uyarlanan filmi de izledim. bence filmin yönetmeni yazarın yapmaya çalıştığı şeyi çok iyi anlamış ve seçilen oyuncu da çok iyi içselleştirmiş, aslında belki de romanda olduğundan daha açık ve net anlatıyor.

yazarının adı bir japon adı olmasa, batılı, özellikle de bir ingiliz kaleminden çıktığını rahatlıkla söyleyebiliriz. zaten romanlarını bu dilde yazıyor olması ishiguro'nun kimliğini ve yazma konusundaki tercihini bize gösteriyor.

romanda tartışılan iki temel sorunsaldan birisi bireyin yaptıklarının toplumsal bağlamda yol açtığı sonuçlar, karşılığı ve bedeli. diğeri ise aynı ya da benzer tutum davranışların bireysel yaşamında yol açtığı sonuçlar, karşılığı ve bedeli. ilki onu bir "fasizm" sempatizanı, ikincisi "yalnız ve sevgisiz" kılıyor. aslında bu iki hâl genellikle aynı kişide ortaya çıkan neredeyse "evrensel" denebilecek beraberlikler.

tam da arendt'in söz ettiğı "tekli ve soradan ilişkiler"de ortaya çıkan faşizm bu.

hiyerarşik ya da erkin belirleyici olduğu bir yapı, özellikle de devlet adına yapılan işlerde çoğu zaman karşılaşılan bir durum bu. devletin ajanlarının görevlerini çok iyi yaptıklarında ortaya çıkan şey, devletin erk ve gücünün büyümesi, şiddetlenmesi ve kuvvetlenmesi anlamına geliyor.

daha ayrıntılı çözümlersek kamu adına ve onun resmi yapılanmasının çatısı altında, yani işgücünün bedelini doğrudan devletten alanlar, "devlet" adına, onun hizmetle yükümlü olduğu varsayılan "kamu"ya hizmet verdiklerini düşünürler. oysa devletler ancak bir "iktidar" söz konusu olduğunda var olur. iktidar ise devletin hizmet ettiği

kamunun içindeki çeşitli kesimleri daha çok gözeterek hizmet sunarlar, dahası bir alışveriş içindedirler. dolayısıyla devlet için hizmet ettiklerini sananlar, aslında iktidarlar için hizmet ederler. birgün bu iktidarlar kendi kişisel politik eğilimlerinin temsilcisi olurlarsa da o zaman kendi politikaları için hizmet etmiş olurlar. dolayısıyla aslında ve özünde tüm kurallarına uygun ve işini en iyi şekilde yapanlar tıpkı stewens gibi, aslında belki de aleyhlerine ve asla olumlayamayacakları bir amaca hizmet etmiş olurlar. öte yandan tabii ki o devlet kendi işine gelmeyen, ya da ona itiraz edenleri o gücüyle eziyor yok eder. bu ise daha kötü bir durumdur ve sonuçta kamu için hizmet ettiğini düşüneneler aslında sadece kendi yarar ve çıkarları için hizmet etmiş olurlar. tabii ki son kertede yok etme ya da ezme işinin eyleyicileri farklı olsa da o yapılara iyi, doğru çalışarak gücünü verenler de buradaki başuşak gibi kişiler olur.

keza, sadece konumunun gereğini ya da görevini yapan insanların özellikle aklın ve kuralların dediğini yapmaları, duyguları ya ortadan kaldırıyor, ya da yaşanmamasına yol açıyor. bunun sonucu ise yine uşağın yaşadıkları oluyor.

yapıt bu temaları yerli yerinde ve ince bir işçilikle ortaya koyan bir niteliğe sahip. anlatımı akıcı ve güzel. modern edebiyatın tüm unsurlarını yerli yerinde ve etkin bir şekilde kullanmış. soğuk bir insanı ve aslında "olay" sayılamayacak konuları anlatmasına karşın güzel, kolay ve keyifle okunuyor. romanlarında ele aldığı konular hep farklı olduğu için çok okunur bir uazar olmuş. kendi politik çizgisi itibariyle "liberal" bir duruş sergilemesi de belli ki onu popüler kılmış. murakami'den daha nitelikli bir şekilde batı edebiyat kanonu için yazan bir yazar olması ona olan ilginin de nedeni sanırım.

sevgili nalân'a seçimi ve sunumu için çok teşekkürler.

Öge Çaldıran,

Büyük Britanya apaçık çarpıcılığın olmadığı, göz alıcılığın olmadığı, güzelliği dinginliğinde,ölçülü, olmasında saklı büyüklüğünden haberdar olup bunu avaz avaz haykırmayan ülke "(sh29)

İngiltere de yüzyılı aşkın geçmişi olan Darlington Malikanesi, yeni sahibi her haliyle yadırganan Amerikalı Bay Farraday, asıl sahibi Lord Darlington,alt metinde 1.Dünya savaşı ve sonrasında Versailles antlaşması , 2.Dünya Savaşı, aristokratlar nazi sempatanları, Almanlar, Fransızlar, İngiltere kırsalında yaşayan köylüler , kalabalık gibi görünen aslında Stevens in tek başınalığı, geriye dönüşleri, hatıraları ,kendi kendisiyle hesaplaşması bu hesaplaşmaya bayan Kentonun dahil ki O , çok daha ele avuca gelir hayatın içinden biri .

Başuşak Stevens , kölemi? köle ruhlu mu?yoksa sadece yaptığı işi (mesleğini) tam anlamıyla benimseyen, vakur başarılı bir ev yöneticisi mi?

Peki ya Lord Darlington 'na ne demeli Amerikalı delegenin" amatörlük " olarak gördüğü çabayı "onurlu olma" hali diye gören arkadaşlık ettiği kadının etkisiyle "kara gömleklileri " beğenebilen, savaştan sonra kahve içeriz " dediği Alman subaya mahcup olmamak için kulis çalışmaları yapan , Almanyayı ezip geçmemeliyiz diyen ,Stevensin gözünde tam bir entelektüel beyefendi "dünyada adaleti sağlamaya " yönelik idealleri

olan zayıf edilgen sonu hüsrarla biten birtakım masa başı stratejilerinin sözümona mimarlığına soyunan naif Lord hazretleri.

1923 baharında, Darlington Malikanesinde tarihi yeniden yazma arzusu.

Birbirlerini barbarlıkla suçlayan Avrupanın hem galip hem mağlup ülkeleri bir savaştan çıkıp yeni bir savaşın hesaplarını büyük malikanelerin kocaman salonlarında ellerinde sigaraları gümüş yemek takımları etraflarında uşaklar ordusuyla anlatıla anlatıla bitirilemeyen vakar disiplin sadakat ve düzenle övünen "dünyanın merkezinde bizde vardık hizmet ettik" diye kıvanç duyan uşaklar

Genç Cardinal ,farklı bir bakış açısıyla yerini alıyor

Stevensi çok sonradan sarsacak "hiç mi merak etmiyorsun? neden olup biteni anlamaya çalışmıyorsun ?diyerek Hitler tehlikesini vahşetini dillendiriyor .

Bayan Kenton kimsesizliğini yine bir kimsesiz olan Stevens'la teselli edebilirdi belki, belki ideal bir çift olabilirlerdi, belki bir minik heyecan dalgası ikisini de farklı kıyılara taşıyabilirdi , sohbetleri uzun soluklu olabilirdi, okurken ...olsun da istedik yazar da bunu istedi bizden belki de biraz insana has duygu kıvılcımları Stevense iyi gelebilirdi dedik.

Savaşları , masa başında kazanılıp kaybedilen birer diplomasi manevrası gibi anlatırken kayıplar yiten genç oğullar ,yok olan dünya mirası gözden kaçırılmamış mı?

Başuşaklığın bütün meziyetleri okuyucuya nakşedilmiş adeta .

1956 da Hepi topu altı gün süren bir yolculukta bir ömrü geri dönüşlerle kişilere olaylara ve dingin arazilere bütün bir Avrupaya bağlamış yazar sakince.

"Deniz havası iyi gelir insana" Stevensı kendine getirdi, günün en güzel zamanına varmıştı akşam olmuştu, bildiği tek şey kusursuz hizmetti, şu şakalaşma mevzuuna biraz çalışmalıydı yeni işvereni yeni dünyalıydı nede olsa.

Akıcı anlaşılır sürükleyici bir anlatım Japon bir yazar olduğu sadece adından anlaşılan bir İngiliz.

Film çok iyi kotarılmış,romanın kendisi senaryo olarak kullanılmış sanki, görüntüler ışıık, etkileyici,Anthony Hopkins o kadar başarılı ki Stevens başkası olamazdı oydu işte ve tabi Emma Thompson mükemmel kadro ve kurgu

Emel Kadör,

İngiliz Malikanelerinde ömrünü tüketen bir baş uşağın- Stevans'ın- başkişi olduğu roman su gibi akıyor. Akarken ; zaman, insan ve toplumsal yaşam üzerine pek çok konuyu da içine alarak doğal bir içtenlikle dile getiriyor.

Bu dile getiriş kitabın sonuna dek Stevans'ın savunma, ikna olma, ikna etme biçimindeki söylemiyle sürüp , itiraf nerede diye bekletirken son sayfalardaki bir iç dökme kırıntısı ile okuru sadece incecik gülümsetiyor.

Gülümsemenin yaşamı ciddiye almaya engel olamayacağını; tersine gülümsemenin yaşama kafa tutmanın en sağlam başkaldırısı olduğunu düşündürüyor yazar.

1900'lerin başları, 1960'lı yılların sonları arasında İngiltere'de soylulara ait bir malikanede oranın sahibi olan Lord Darlington'un uşağının geçmişini irdelediği bir yolculukta, belleğinde kalanların izlerini okuyoruz. Bu izler karakteri çizerken dönemin tarihsel özelliklerine; dünyayı ilgilendiren

siyasi olayların arka perdesine değgin pek çok ip ucunu da barındırıyor.

Babasından devraldığı baş uşaklığı aynı şekilde; katı, varlığını "hiçleyen" bir bağlılıkla sürdüren kahramanımız Stevens'in dilinden anlatılıyor roman. Sayfalar ilerledikçe malikanedeki ciddi işbirliğine ve iş bölümüne dayalı düzende, aşağıdakiler ile yukarıdakilerin farklı dünyalarına konuk oluyoruz.

Avrupalı - Amerikalı bakış açılarının farklılığını, yayılmacı politikaların şekillenmesinde sermaye sahipleri ve ülkenin önemli ailelerinin rolünü de Stevens'in anıları arasından çıkarıyoruz.

Malikanelerde şekillenen tarihsel olayları, demokrasiyi, faşizmi, oy hakkını, köleliği, bağımsızlığı, II.Dünya Savaşı'na giderken İngiltere'nin rolünü; tam da kitabın arka kapağında yazdığı gibi, asıl anlattığı tek bir satırında bile geçmeyen; insanın duygular-umutlar-hayal kırıklıkları-özlemleri sarmalında anlatıyor yazar.

Görev-vakar-bağlılık üçgeninde bir bireyin iç dünyasını tüm çıplaklığıyla verirken, aslında birey olmanın; ben'e sahip olmanın, öz saygının altını kalın çizgilerle çiziyor.

Malikane'den yirmi yıl önce evlenerek ayrılan Bayan Kenton'la Stevens'in birlikte çalıştığı yıllara ait yaşanmışlıklar-yaşanamamışlıklarda; zamanı-yaşamı kaçırmanın sızısını duyumsatıyor usta yazar.

Stevens'in elli sekiz yıllık yaşamında; savunduklarına körü körüne bağlılığın, görev duygusunun koşulsuz kabulünün; insanı kendisinin nasıl yok ettiğini, köleleştirdiğini okuyoruz.

"Vakur" olmak adına, bireyin benliğini yok etmesinin, kendisini hiçleştirmesinin ironik bir sentezini veriyor Kazuo Ishiguro.

1.Tekil kişili, diyaloglarla bezeli, akıcı bir anlatımı var eserin. İngiltere kırsalından canlı betimlemelerle; yolculuk sırasında karşılaşılan kişiler, konaklama yapılan yerler, yöresel yaklaşımlar hakkında yazılanlar da ilginç.

Çok rahat okunan, güzel bir roman. iyi ki seçmiş sevgili Nalan İyi ki okudum. Teşekkürler.

Aysel Sayın,

Günden kalanlar romanında Kazuo Ishiguro'nın sözünü emanet ettiği kahraman, Uşak Stevens'tır. Roman "ben" diliyle yazılmış, 1.Tekil kişili anlatım kullanılmıştır. Karakterin zihninden geçen düşünceler ve yaşananlar iç monolog, diyalog, geriye dönüş gibi gösterme ve anlatma teknikleriyle akıcı bir şekilde verilmiştir. Roman, soylu insanların yaşadığı büyük malikanelerden birinde baş Uşak olan Stevens'in İngiltere'nin güneybatı kıyılarına yaptığı yolculuğu sırasında anlattıklarıyla ilerler. Geriye dönüşlerle geçmişte yaşanan anılar ve yol boyunca yaşananlar anlatılır. İngiliz malikanelerinin Son

baş uşaklarından biridir Stevens. İhtişamlı günler yaşayan evin eski sahibi ölmüş ve evi Farraday adında zengin bir Amerikalı almıştır. Evde yeniden bir düzen oluşturmak isteyen uşak, evin eski çalışanlarından bayan Kenton'dan(Yeni adı Bayan Benn) aldığı mektuptan da etkilenecek hem onu ikna etmek hem de Amerikalı ev sahibinin önerisi üzerine yolculuğa çıkar. Eserde sadece bu, çok büyük malikanelerde yaşayan İngiliz aristokrasisinin uşaklarına ilişkin bilgi edinmeyiz. Stevens'in anlattıklarıyla hem onun geçmişini hem de dönemin koşulları içinde o malikanelerin sahiplerinin ulusal ve uluslararası ekonomik, politik yaşamdaki rollerini, etkilerini de görürüz. Lord Darlington, Uşak Stevens'in ifadesiyle “ Utangaç ve alçak gönüllü ” biridir. Yine onun ifadesiyle “Lord hazretleri ve onun önemli olaylarda oynadığı roller üzerine saçma sapan bir sürü şey söylenmiştir” (S.56) Uşak Stevens'in saçma bulduğu bu söylentiler, gerçekte Lord Darlington'un o dönemde Almanları destekleyen bir tavır içinde olmasına duyulan bir tepkidir. Lord, malikanesinde uluslararası toplantılara ev sahipliği yapar ve diğer ülkelerin de Almanlardan yana olmasını ister. Baş Uşak Stevens, toplantıların içeriğiyle ilgilenmez. Lord'a kayıtsız şartsız bağlıdır çünkü. Sadece bu toplantılarda kusursuz bir hizmet verir ve şöyle düşünür: “ Sonraki yıllarda izlediği yolda ne gibi pürüzler çıkmış olursa olsun, ben onun bütün hareketlerinin temelinde “dünyada adalet ” in galip gelmesini görme isteğinin yattığından asla kuşkuya düşmeyeceğim.”(S.66) Ama Uşak Stevens; kendi duygularını, isteklerini, hayallerini, umutlarını görmezden gelir. Uşak Stevens'la İngiliz toplumundaki ayrıcalıklı sınıfa, soylulara sadık bir şekilde hizmet eden, adeta hizmette kusur etmeyen uşakların dünyasına gireriz. Mesleklerine saygılarını, bir lord kadar görgülü olmalarını, efendisine en iyi şekilde hizmet etmekten başka bir şey düşünmemelerini, zarif, ketum, soğuk olmalarını, huzurlu görünmeye çalıştıklarını öğreniriz. Roman boyunca Uşak Stevens'in düşüncelerinde, yaşadıklarında, fark edip de söylemediklerinde, fark etmediklerinde hep “vakur bir uşak olma isteğinin” izleri vardır. Uşak Stevens'in kendi görev tanımı şöyledir: “ Bana öyle geliyor ki, Bayan Kenton, benim görevim ancak Lord hazretlerinin kendine amaç edindiği büyük işleri gerçekleştirmesinde ona yardım etmek için elimden gelen her şeyi yaptıktan sonra tamamlanacaktır. Onun görevini tamamladığı, insanların ondan bekleyebileceği akla uygun her şeyi yapmış olduğunu bilmekle yetinip artık dinlenmeye çekilebildiği gün, işte ancak o gün Bayan Kenton, ben de kendime, sizin deyiminizle, halinden memnun biri diyebileceğim.” (S.147) Hayatı sadece iş olarak algılayan Sıkıcı biridir Stevens. Duyguları yok gibi davranır. Bayan Kenton'un tüm çabalarına rağmen yaşamın en güzel yanı olan aşkı yaşayabilecekken yaşamaz örneğin. İşinden başka bir şey düşünmeyen, babasını ölüm döşeğinde bile yalnız bırakmış bir uşak vardır karşımızda. Zaten babası da böyle davranmasını ister. Babasının anlattığı kaplan hikayesi nasıl düşündüğüne ilişkindir aslında. Babası da bir uşak ve aynı düzenin parçasıdır çünkü. Oysa yüksek maaşlar ödenerek göklere çıkarılan uşaklar, bir hatadan sorumlu tutularak bir daha adı sanı duyulmaz olur, yok olup gider bu düzende. Gerçekte yaşamın güzelliklerini yaşamadıkları için, yaşam koşullarıyla acınası haldedirler.“ Bu olay öncesinde babamın odasına girmemi gerektirecek pek bir şey olmamıştı; bu yüzden odanın ufaklığı ve boşluğu bir kez daha sarstı o gün. Hapishane hücrelerine adım atmış gibi hissediyorum.”

(S.59) Romanda soylular x hizmet edenler, bastırılmış duygular(aşk, ölüm acısı gibi) x görev anlayışı gibi çatışmalar işlenir. İngiliz Uşaklarının bastırılmış duygularını, ve kurulamayan bir iş-yaşam dengesini başarılı bir çeviriyle açık, akıcı, duru, sade ve yalın bir dille, etkileyici bir uslupla öğreniriz. Romanın sonunda bir ders de verir kahramanımız. Uşak Stevens geçmişiyile yüzleşir, Lord Darlington’a kayıtsız şartsız bağlı olduğunun, yaşamın gelip geçtiğinin ayırımına varır.” Kendi hatalarımı kendim işledim bile diyemiyorum. Gerçekten de... insan kendine sormalı “vakar” bunun neresinde?” Karşılaştığı adamın gerçeği olduğu gibi kabul etmesini, umudunu yitirmemesini içeren sözlerinden de etkilenir. “ Hep geriye bakıp durma, canını sıkmaktan başka işe yaramaz. (S.205) “Öyleyse bu kadar çok dönüp ardıma bakmamam, daha olumlu bir görüş açısı benimsemem ve günümünden arda kalanları en iyi biçimde değerlendirmeye çalışmam gerektiği öğüdünde de gerçek payı vardır belki” Hepimiz için de aynı değil midir? Hangimiz kendi gerçeğimizi, geçmişimizi değiştirebiliyoruz?